

Foto Bo Neregård

Önas gamla byggnader står stadigt på hälleberget.

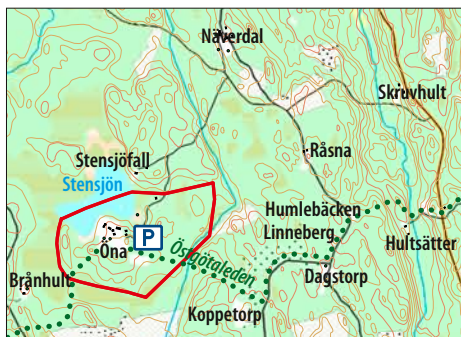
Ålderdomliga byggnader i ett magert men vackert odlingslandskap, ensligt beläget i skogsbygden. Fornatiders markanvändning kan tydligt avläsas i landskapet och i de steniga betesmarkerna finns en intressant flora.

Öna är ett kulturresevat och sällan är väl upplevelsen av att göra en tidsresa så påtaglig som här. Den magra och bergiga marken har förhindrat modernisering och expansion av jordbruket och på så sätt haft en bevarande effekt på hela byn. Bosättningen på Öna tillkom förmodligen under 1600-talet eller början av 1700-talet. Namnet Öna kommer av att byns ägor nästan helt är omslutna av Stensjön och anslutande myrmarker.

Det kanske mest slående är hur bebyggelsen samlats på de ovanligt stora och flata berghällarna. Här hade bönderna på Öna en ladugårdsplan som var jämnare och stadigare än stadens kullerstenar. Annars är det svårt att hitta några fördelar med Öna, åtminstone om man är hänvisad till att försörja sig genom jordbruk. Strävsamma brukare har dock odlat upp all mark som gått att röja fri från sten. De minsta åkrarna är inte mycket större än de stenrosen som skapades vid uppodlingen.

Marken närmast kring de små åkrarna brukades ursprungligen som äng och slogs med lie, medan djuren betade i skogen. Idag betas såväl ängsbackarna som de gamla åkrarna. Floran är typisk för mycket magra betesmarker och har säkert bevarat huvuddragen från förr, med rikligt av ljung och gräset stagg. Också kattfot är förhållandevis vanlig.

Från byn har du utsikt över Stensjön, en förhållandevis opåverkad sjö omgiven av kärr och mossar. Humusämnen från omgivande torvmarker ger en naturlig brunfärgning av vattnet.

Tag väg 34 söderut till Skeda udde. Kör sedan mot Haraldsbo och sväng vänster mot Dröghult. Efter ca 5 km är det skyltat till Öna åt höger. Följ skyltningen fram till parkeringen. Den sista knappa kilometern är grusvägen mycket smal och krokig och bussar måste parkera tidigare på anvisad plats. Östgötaleden passerar Öna för den som vill nalkas området till fots.